

Juli 1931.

Ledande artikel.

Advokat **Hugo Lindbergs** föredrag vid Fogelstad, **Varför ha vi fängelser?** har väckt genklang.

Romain Rollands ord: »Om Sovjet försvunne skulle icke Europas framtid intressera mig mer» har drunknat i stridsvimlet.

Vad sker i Tyskland? Från vänsterradikal utgångspunkt lämnar dr. George L. Wulff ett svar.

Brev från Island. av Estrid Falberg Brekkan.

Ännu ett inlägg i frågan om **Kvinnans uppror.** Av lektor Hilding Svartengren.

Nästa nummer av Tidevarvet utkommer lördagen den 22 aug.

Att observera till Open Door-konferensen.

ANMÄLAN till deltagande i konferensen sker bäst genom inbetalning av mötesavgiften å postgiro nr 53132, fröken Maria Waller, Brävallagatan 8, Stockholm. Mötesmärke erhålles mot uppvisande av kvitto å erlagd avgift, å mötesbyrå, Strand Hotell, måndagen den 17 augusti, från kl. 9 f. m.

Deltagare i konferensen uppmanas att snarast möjligt anmäla sig till välkomstmiddagen (pris 6 å 7 kr.) för de utländska deltagarna måndag e. m. den 17 augusti, antingen skriftligen, till fröken Maria Waller, s. o. eller pr tel. 75 75, till Eva Andéns advokatbyrå, kl. 10—5 (ej lördagar).

AVGIFT. Kr. 5. Enstaka förm. eller efterm.-session kr. 1.

Delegerade vid konferensen (från Sverige).

Från Svenska Open Door-gruppen: Ordinarie: advokat Eva Andén, fröken Gertrud Bergström, kontrollör Boda Cederberg, postexp. Elisabeth Daelander, doktor Karin Kock, fröken Sigrid Marké, doktor Andrea Andreen-Svedberg, fröken Maria Waller, fröken Anna Abergsson och repr. för kvinnl. fackföreningen: fru Anna Wisborg och fru Jenny Larsson.

Från De kvinnl. kårsammanslutningarnas centralråd:

Ordinarie: fröken Ingeborg Walin. Suppleant: fru Hedvig Dernby, f. Koërsner.

Från Kvinnoföreningarnas centralkommitté i Göteborg:

»Fraternal delegates»: Astrid Åkesson, Karin Cardell, Karin Karling, Marie Larsson.

Varför ha vi fängelser?

Advokat Hugo Lindberg höll ett kaserande föredrag vid Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad den 25 juli över ämnet »Varför ha vi fängelser?». Advokat Lindberg gav

i inledningen en rättshistorisk återblick över begreppen brott och straff under påpekande av, att det icke finnes några eviga begrepp om rätt och rättvisa, brott etc., utan att detta till sist beror på ekonomiska, sociala och politiska omständigheter med en ständig tendens mot *makt är rätt*.

Till exemplifiering av humanitetens långsamma men ändå säkra seger redogjorde föredragshållaren för den rättshistoriska utvecklingen från 1734, som är vår strafflags födelseår, intill dag som är, under framhållande av, att om än formerna humaniserats, om nu väl icke någon steglas, brännes på bål och hals-hugges, så rymmer dock ännu straff-rätten och fängsvården oerhörd mycket av tortyr och barbari.

Advokat Lindberg gick därefter in på en genomgående kritik av det rådande fängsvårdssystemet, som alla vackra ord och fraser till trots alltjämt baseras på Moselagens öga för öga och tand för tand. Fängelset förbättrar ingen, men ruinerar ofta fången fysiskt och psykiskt, ödelägger brottslingens framtid, hindrar hans upprättelse och leder

till de betänkligaste konsekvenser för fångens oskyldiga familj.

Då dessa synpunkter veckorna efter Fogelstad-föredraget ingående och vidlyftigt upptagits till diskussion i dagspressen kan det här vara onödigt att ingå närmare på detaljerna, men det kan väl vara värt att framhåva, med anledning av den kritik, som från visst håll riktats mot föredraget, att advokat Lindberg icke inskränkte sig till blott kritik av rådande förhållanden, utan jämväl kom med positiva reformförslag.

Hans föredrag var icke en rekommendation: riv fängelset. Tvärtom framhöll föredragshållaren, att detta vore en utopi, men att det med hänsyn till de förödande verkningar, som ofrånkomligt hänga samman med fängelset, vore nödvändigt att så långt möjligt avfolka fängelserna och framför allt göra den nödvändiga vinstelen inom dem mänskligt värddig, så att den icke komme att verka i motsatt riktning mot den åsyftade. Detta vore dock icke möjligt utan en genomgående reform av hela det rådande straffsystemet med dess föräldrade och psykologiska uppfattning om relationen mellan brott och straff.

Advokat Lindberg förordade en utvidgning av den villkorliga domen på, utan våga låta denna fråga hanterad i en *rationalisering av arbetsdriften inom*

fängelserna, förändringar i fängelse-regimén och mycket annat, som dagspressen redan omnämnt.

Rektor Hermelin, som hälsade advokat Lindberg välkommen åter till Fogelstad, därifrån han en gång föret — det var 1926, »marsjömålets år» — började en kampanj mot vissa missförhållanden inom svensk rättsväsende, uttalade en förhoppning att han också måtte vinna framgång i den strid, som han nu ville samla allmänheten till — mot fängelse.

Den presskampanj, som föredraget väckt till liv, har säkerligen med intresse följts av deltagarna i Fogelstad-kursen. Kanske komma dessa att ur sin erfarenhet samla upp argumentering och material, ägnat att väcka och samla under en kanske hetsigt agitatorisk appell: *riv fängelset*, som dock sakligt och positivt innebär ett allvarligt krav på genomgående reformer inom fängsvården, i ändamål att omvandla denna från *tortyr till vård*.

Kravet har rests på en grundlig, förutskattningslös undersökning av förhållandena vid fängelserna och uppfostringsanstalterna. Låt oss hoppas på att de som makten hava icke skall proklamera något *svampen på*, utan våga låta denna fråga hänsynslöst gå till undersökning.

Ryskt.

Nattexpressen mellan Leningrad och Moskva rusar framåt. I korridorerna i en av tredjeklassvagnarna är det folksamling. Vagnens samtliga passagerare äro inbegripna i livlig diskussion, ingen tänker på att klockan för länge sen skridit över midnatt — man har inte tid att sova. Man diskuterar femårsplanen.

— 87 % har redan kollektiviserats. Kulakerna måste ge sig till slut. De triskas i början men det blir väl bättre då den nya generationen växer upp utan äganderättssinne. Sådana som vi!

Det är en ung ryss från Syd-Ryssland som talar. Han har något flammande i blicken, någonting övertygande och smittar men jag kan inte låta bli att gäckas med honom.

— Ush, jag tycker att det är synd om bonden som måste gå från rekorderärd gård...

— Ah, det behöver hans visst inte. Han kan arbeta så mycket han orkar. Det är bara det jorden tillhör staten i stället.

— Och de här gårdarna? Äro de allesammans kollektiva?

— Ja, så gott som. Men nu måste ni titta på den här fabriken som vi strax ska passera. Den har fyrdubblat produktionen och redan genomfört femårsplanen! Vad säger ni om det? Ja, vi ha lärt oss arbeta i Sovjetryssland. Vårt tempo är fortissimo. Men det måste vi också — man är inte för nådig emot oss i utlandet.

Och så kommer en störfloed av frågor från hela klungan av intresserade. Vad tycker man om deras system? Om försöken att fostra en ny människotyp?

Men den unge ryssen tar åter ledningen. Jag måste resa till Rostov och se fabrikena där, säger han. Och till Krim och Ukraina, till tatarrepubliken och Bachkirien där nu en helt ny nationell kultur byggs upp. De vida hedarna skola inom kort vara förvandlade till ett härligt land för flera miljoner människor. Där är tillräckligt med arbete både för huvud och händer... Det finns ingen arbetslöshet i Sovjetryssland. Alla måste arbeta, män och kvinnor efter likaför-principen. Men, vill ni se Ryssland, verkligen lära känna det, så gör en färd på Volga!

En färd på Volga! ringer det i öronen, Volga — —

Den unga ryssen blir snart undanträngd. Han har talat nog anser man. Det finns andra som på en kort natt vill söka orientera frömlingen en smula i Sovjets dagliga liv.

— Vid sexton av de fjättrösta industrifabriker i vårt land ha vi särskilda universitet där arbetarna kunna studera. Det finns olika kurser allt efter kvalifikationerna. Man kan bli konstruktör eller ingenjör eller vad man vill. Och hela utbildningen ges gratis. Det finns snart sagt obegränsade möjligheter. Och sen säger dom att vi äro fattiga! Bara därför att vi inte gå klädda efter sista parisermodellen och våra butiksfinster inte digna av all europeisk lyx. Men vi intresserar oss inte för lyx! Livet har så oändligt mycket intressantare saker att bjuda på.

Timrarna skrida under det vi hinna med att diskutera de många brännande tidsproblemen. Det är något otroligt spännande och tjuande detta, att verkligen befinna sig i det stora landet där borta i öster...

Men plötsligt känner jag någon som med en bestämd gest tar ett grepp om mina axlar, för mig ut ur korridorerna och in i kupén. Det är min kamrat och resällskap i Sovjetlandet, styrman Tatjana, som erinrar om att vi ännu inte sett Moskva... Och att natten skrider.

När jag fem minuter senare krupt till kojs ligger jag länge lyssnande till det framrusande tågets mångahanda ljud i natten och tänker på hur underbart det ändå är att befinna sig ute i vida världen och lära känna främlande människovärldar, olik ens egen.

Braathen.

Öppna dörren för kvinnorna.

Open Door-konferensen i Stockholm, 17—21 augusti å Strand Hotell.

Tider: I. förmiddag: 10—12,30.

II. eftermiddag: 2,30—5.

Måndagen den 17 augusti

I. Konferensen öppnas. O. D. I:s arbete under dess två första år.

II. Mötesförhandlingar. Gemensam middag å Skansen kl. 7 e. m.

Tisdagen den 18 augusti

I. Lika lön för lika arbete.

II. Angreppen över hela världen på kvinnors rätt till arbete.

Onsdagen den 19 augusti

I. Den förvärvsarbetande kvinnan och moderskapet: Vad är verkligt skydd för den förvärvsarbetande kvinnan före och efter barnsörden?

Te å Stadshuset på inbjudan av Stockholms stad kl. 4 e. m.

OFFENTLIGT MÖTE kl. 8 e. m.

Den förvärvsarbetande kvinnans ekonomiska frigörelse. M:me de Crae-

ne, dr. Andrea Svedberg, byråchef Anna Westergaard, Mrs. Abbott.

Torsdagen den 20 augusti

I. O. D. I:s framtida arbete.

II. Kvinnorna i fackföreningarna.

Studiekurs i Sigtuna.

24—29 augusti

Preliminärt dagsprogram.

Måndag kväll. *Feminismens filosofi*, Louise de Craene.

Tisdag. *Kvinnan som producent genom tiderna*. Mrs. Elisabeth Abbott, advokat Marcelle Rensea.

Onsdag. *Fartiga yrken*. Mrs. Winifred le Sueur och M:me Lily van der Schalk Schuster.

Torsdag. *I vad mån inverka de fysiologiska funktionerna på kvinnan som arbetar?* Doktor Ada Nilsson.

Fredag. *Nattarbete*. Fru Julie Arenholt.

Studiekursen vid Sigtuna kostar 50 kr. i ett för allt. Anmälan kan ske till fröken Anna Liedberg, St Eriksplan 5, Stockholm.

REDAKTIONSKOMMITTE:

Elin Wägnér, Elisabeth Tamm, Ada Nilsson, Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag. Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm. Tel. N. 48 42, 182 43

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund. Herkelegatan 14 (f. d. L. A. Vätting.) Tel. 75 73, 75 76 STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvssaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarförening

Doktor Ada Nilsson

bortrest 5 augusti - slutet av september.

Dr. Andrea Andreen-Svedberg

har återtagit praktiken.

Frälsningsarméns Alkoholisthem

Kurön

(Åtnjuter statsbidrag)

Two timmars ångbåtsresa från Sthlm

Prospekt och övriga handlingar skickas från Socialsekreteraren, Östermalms, 24, Stockholm.

Anlita vid dödsfall

A.-B. BEGRAVNINGS- & STERBHUSBRÄN

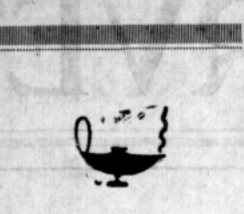
v. dir. Erik Hagström, Appelviken.

Allt för begravningar o. boutredningar: Sv. Eldbegängelseföreningens ombud.

Köps vid dödsfall

blott upp S. 27 22 (efter affärstid Appelviken 614)

Bit till förliggande. Kontor o. utställn. BORGAREGATAN 6.

Den 8 Aug. 1931.

Juli 1931.

Juli 1931 liksom juli 1914 var en stormig och kritisk månad. Det var väl endast få människor som väntade sig att den skulle få just detta förlöp så snart efter midsommarglädjen över Hoovers förslag till om ett års anstånd på samtliga krigsskuld- och skadeståndsbetalningar. Men de veckor som gått sen dess ha ytterligare bekräftat uppfattningen om de psykologiska faktorernas stora betydelse i de ekonomiska sammanhangen. Det hände för inte så länge sedan att en känd svensk nationalekonom som hade att välja på två samtidiga internationella kongresser, en av nationalekonomer och en av psykologer, valde att fara till den senare. Man kan förstå hans val och hans värdering, då man ser hur de växlande sinnesstämningarna och den växlande uppfattningen om säkerheten av givna värden kan skapa och förnita miljöer.

I Amerika steg papperen på börsen efter det första gynnsamma mottagandet av Hoovers moratorium med summor som översteg dem Amerika skulle förlora genom att avstå från amortering och räntor på sina fordringar hos England, Frankrike och Italien.

Ändå var Amerika och de amerikanska företagen precis detsamma efter som före denna politiska handling. På samma sätt stod ju Tyskland kvar där det stod med sina skogar, sina åkrar, gruvor, företag och människor. Men misstron till Tyskland som säker långvära ökade med laminerat hastighet och försäkrade under juli månad en kapitalflykt från det misströdda landet som slutligen tvang regeringen att snörpa av varje slag av penningcirkulation för att förhindra att det landet skulle blöda aldeles vitt. Men en avstannad penningcirkulation betyder i sin tur en avdomning av hela livet.

Underligt nog hade både kursstegringen i Amerika och den ekonomiska katastrofen i Tyskland ett gemensamt ursprung. Tyskarnas bemödanden att lära först Mac Donald, sedan Hoover förstod att de inte längre kunde betala sina krigsskadeersättning enligt Youngplanen, när de inte fingo lån från Amerika att betala med, lyckades och resulterade i Hoovers moratorieförslag. Men samtidigt skräme de upp de privata fordringsägarna. Och under de fjortio dagar som förhandlingen drogo ut, innan Frankrike fått igenom sina villkor för att gå med på moratoriet, verkade också upplikningen av Tysklands läge i galen och farlig riktning. De utländska finansmännen, som sade upp sina lån, de tyska kapitalisterna som förvärdade sina pengar i utländska värden, de små spararna som störtade till banken och togo ut sina slantar — alla bidrogo till att framtingen den dag, då de svarta rubrikerna i våra tidningar berättade om en väldig bankkrasch, stängning av börsen, rans-

neringen av uttagen i bankerna och ett kapitalutförelseförbud som inte bara drabbade den illlojala kapitalflykten, utan även den lojala handeln.

Det är underligt att tänka, att just då folk i sin fulla naturliga försäkringsföretag försökte skaffa sig engelska pund och guldpengar som en slags trygghet i det otrygga livet, så sjönk också pundet och guldet misste sin trygghet glans inför utskerterna att hela det ekonomiska systemet skulle störta samman.

Liksom politikerne år 1914 miste herraväldet över det militära maskineriet som rasade iväg till världskrig, så såg det ut som om denna gång det ekonomiska systemet skulle rusa iväg på egen hand som en motor när den råkade i olag, surrar på till maskindelararna ölo nersmälta. Emellertid gjorde Brünning vad icke Bethmann Holweg gjorde 1914, han till Paris tillsammans med Curtius. Han blev älskvärd mottagen av allmänheten och regering, och han sade också sedan ifrån att de förtroliga samtalen varit vänskapliga, nyttiga och klargörande. Men det kom snart ut att Frankrike ämnade inte låna Tyskland nya pengar att redå upp sitt läge annat än mot vissa politiska villkor. I början låto dessa fantastiska, men uppfattningen om vad Frankrike verkligen fordrat har stadgat sig nu, så att man allmunt antan att det gäller ett löfte om avstående från tullunion med Österrike och från den sist beslutna nya pankrassryssaren.

Man vet efter detta att Frankrike mindre fruktat farorna från ett runerat Tyskland i full revolution än ett farorna från ett blomstrande Tyskland. Det är en värdering som utgår från att Tyskland alltid är farligt, och då tar vad man anser vara den mindre faran framför den större. Men själva utgångspunkten grannar emellan är den sämsta tanken.

Det improviserade mötet i Paris följdes av ett mera officiellt i London till vilket engelska regeringen inbjöd. Frankrikes och Tysklands stats- och utrikesministrar voro närvarande samt Amerikas och Italiens utrikesministrar. Något beslut utöver det att de olika ländernas regering ville hjälpa Tyskland i dess bemödanden att hålla pengar kvar, de pengar som ännu inte hunnit ur Tyskland, fattades icke. Detta betydde att sätta i proppen i badkaret som Stimson sade, men icke att vrida på kranen och tappa i nytt vatten. Ja, så beslöf man tillsammans en expertkommission för att förbereda nya åtgärder, ty var och en förstod att man måste inom icke alltför lång tid återigen ta upp frågan om Tysklands finansiella läge och världens ställning därtill.

Mac Donald och Hendersons besök i Berlin strax därpå medförde ingen direkt ändring i läget. Kanse uppmuntrade det Tyskland något i dess bemödanden att få det störda ekonomiska systemet att börja arbeta igen. Det är detta som nu pågår under stora svårigheter och förluster för enskilda människor och företag. Ytterligare försvårat genom medvetet arbete från ytterlighetspartierna att framkalla en katastrof. Och liksom kommunister och nazis samarbetar i Tyskland för detta ändamål, så arbetar också ytterlighetspressen i Frankrike och Tyskland i samma riktning.

Det är intet nytt att dessa önska en katastrof, vilka skäl de än eller föregiva. Men vad som kanske är nytt är det, att nya människogrupper måste ha kommit till som slutat upp att betrakta våra nuvarande samhällsformer såsom trygga och självklara. Juli måste ha fört många radikaler.

Det sades att de invidiga, de som verkligen visste vad som stod på spel under de mest kritiska dagarna, sågo ut på samma sätt som soldaterna när de från fronten kommo tillbaka till den fredliga tillvaron i sina hem. De buro på en kunskap som de icke vågade meddela. Det var den allt nuvarande västerländska världsordningen kan störta samman av sig själv.

Hur nu än den nuvarande krisen avvecklas eller utvecklas, den kunskapen måste komma att sätta djupa spår i framtiden.

Brev från Island.

Reykjavik den 9 juli 1931.

A ltså sedan »Sumardaginn fyrsta» har jag väntat på den första sommar-dagen. I dag har jag upplevt den — i Reykjavik — men om den ännu har kommit till Nordlandet, vet jag ej — jag trygga därifrån med mitt och de mina den 13 juni.

Vi voro svärmiska nog att i förlitande på sommarblida taga en kustängare, dels för att gynna landets eget företag, dels för att bli i tillfälle att se alla hamnar på Nord- och Vestlandet i högsommarsol dag och natt. Det blev fyra dygns resa i stället för två, storm och köld och mycken sjösjuka. — Hembiträdet, som särskilt engagerats för att hjälpa till med barnen, låg platt och blekt och livlöst och apatisk i sin hytt, även då vi lågo förtjuda vid de otaliga små fiskelängor, som anlöpets under vägen.

»Landet var fager och fritt», men så låg ännu långt nere i bygderna, och överallt klagades det över köld, torka och försenad grönska av passagerare, som kommo på för längre eller kortare resor. — Det fanns inte brygger överallt, och att lossa i hög sjö ur en ängare med i små år-båtar på både tid och tålmod, men isländare ha båda delarna och ingen opponerar sig, hur han får stå eller sitta eller hänga eller ligga — bara han kommer med. När man lossat ett klaver, en slättermaskin och 25 butur taggråd och några mjölsäckar i en roddbåt, låt vara rätt så stor, och det så kommo 14 personer neddimpande, så är den ganska full. Det skall en viss självbehärsknigt till att sitta på en rulle taggråd med en flicka i knät — hon må vara aldrig så älsklig eller vacker. Man kan naturligtvis lägga en mjölsäck oväpnat taggräden, som jag såg en göra, men det är ju inte så gott för mjölsäckarna...

Små bleka isländska lantrpstrar på väg till Synoden i Reykjavik förlänade en viss feststämning åt måltiderna. Deras fröjd över att för en kort tid ha sluppit loss från sina ensliga bygder och deras uppliska glädje över bordets läckerheter smittade trots ruskvädet. Ett par Altingskandidater på hemväg från stormiga valmöten befunno sig även bland passagerarna. Deras anleten avspeglade med önskvärd tydlighet det senaste, som meddelats i radion angående valen. Ty, vad som mer än allt annat gav spänning åt resan, var högtalaren, som många gånger dagligen »varpade ut» siffror från de olika valkretsarna i landet.

Den tolfte juni valde vi till Altinget. Då vi den sjuttonde på Islands nationaldag löpte in i Reykjavik, visste vi, att Fram-sökn, det liberala bondepartiet, som i fyra år suttit vid styret, segrat igen och vunnit fyra nya mandat. Vilka följer detta kan få för landet, skall jag inte åtaga mig att förespä, men med tanke på alla de nyttiga företag och förbittringar, som denna regering satt i gång, kunde man ju önska dem arbetsfred ännu en valperiod. Det kostar att bygga broar, anlägga vägar, draga fram telefon, odla upp land och upprätta skolor, och det är mycket pengar, som gått åt till detta; stora lån ha tagits, alltför stora tyckte den förenade högren och socialdemokraten, som sökte störta regeringen. Det var därför, som Altinget upplöstes av kung Kristian och nya val utlystes en månad före valperiodens utgång. Mycken uppståndelse, demonstrationer och orede i Reykjavik och en våldsamt och bitter valkampanj följde på Altingsupplösningen.

— Vad den svenska pressen meddelat angående »revolutionen på Island», vet jag ej, sannolikt är det inte mycket, och i varje fall som vanligt luter på sidan om verkligheten. Det roar mig inte att reda ut saken närmare nu, vi har levat och arbetats inrikespolitiskt och därmed följande borgarstrid så intensivt sedan den 14 april, att det är en lättnad att nu vilja ut och inte tänka på det längre. Isländaren är som bekant politisk mer än något annat, gamla och unga, ja, t. o. m. små barn prata politik.

Min femårige son gick hela första maj med en röd snusnäsduk på en stång, han hade anslutit sig till »högsljarnas», och dagen före valet såg jag honom som en liten prick bland många andra prickar högt upp på bergslutningen ovanför Akureyri drigera »Upp på fjör menn i þúsund löndum», det är uttrytt: »Upp trålar ut alla stater...» o. s. v.

Hans bror kunde vid ett och ett halvt års ålder med tydlighet uttala följande främkska ord: Politisk, ihald (högster), Framskr (vånster), Bolsjar (kommunist), vem som undervisat honom, vet jag inte, sannolikt hela det myller av två-tre åringar, som alltid hängde omkring hans barnvagn i våras... Eller kanske hans vän, Guille, ty Guille, som av Jakob sjökaptan, är liksom hela sitt folk en ivrig politiker, som hela vintern förgäves försökt omvända min ovetande gata till den rätta tron, d. v. s. före jul: socialismen, efter tingsupplösningen (då socialisterna och kommunisterna skildes åt) kommunismen. Men den goda Anna-Kristin är som de flesta flickor en hängiven högreman, dels därför att hon tror att det är Gudi behagligt, dels för att det ju torde vara det riktigaste, då alla »de fina» höra till den riktingen. Att hon förnekar sin av-stämning, tänker hon inte på... Men Guille är ju bara dva årt, vore han tjugo kunde han lätt göra en proselyt...

Sommaren håller i sig, man arbetar från arla morgon till sena afton med höet. Söder och öster och väster om vårt hus utbreda sig väldiga tunn, som ännu för tio-femtton år sedan endast voro myrar, som ingen människa tänkte på att odla upp. Grobröstad, där vi bor, lantrbrukssällskaps försöksfält, som för tjugufem år sedan låg i Reykjaviks ytterst utskjut har nu kommit orövkändarna nära storstad, tvenne utskadde gator komma att skära mitt över det heta, där vi nu dväljas, hela den med möda kultiverade stora trädgården blir inom kort förvandlad till gator och byggnadstomter. Det skär en i hjärtat att tänka på att det denna vackra oas skulle försvinna, en utlösning har svårt att förstå, att man i detta på växtlighet så förtorliga land har rått att mista frodiga buskar, efter isländska förhållanden höga träd och tusentals vackra blommor, och få stengator och stenhus med stenstaket omkring i stället.

Här öro väldiga marker med potatis och kålrött, tåliga sorter, som aldrig slå fel och giva utomordentligt rik avkastning — vetenskapen har fått lov att vara med alltifran början. Men på andra sidan vägen går man alltfjämt på att odla på det gamla sättet: man sätter små potatis mycket tätt på höga uppkastade jordval — alltså: blir det ett torrt år, så är man viss på att det torkar bort allsammans, i varje fall bli skörderesultaten ytterst klena: små få potatis.

Men man är konservativ och ser med misstro på nymodigheter i odlingsväg, inte så i fråga om kläder! Rådsior, sallad och spenat står föruxet och vissnar här inne i trädgård, ännu betraktar isländarna grönsaker med en viss misstro. Jag såg på båten en av präster-na med mycken försiktighet avsmaka en liten tomatiska, varpå han flyttade skånen med tomaterna ett långt stycke ifrån sig. När jag bad honom råka mig gur-korna och frågade honom om han inte ville taga fört, svarade han: »svevy, svevy», det är: »nej, jag kattens», om inte är värre.

Köttet är ännu alltfjämt A och O för isländaren, åtminstone på landsbygden. Man kan också lägga mer till proportionen mellan kött och potatis vid måltiderna här. Det är alldeles omvänt emot hemma i Sverige. — En isländare, som tog plats på en gård i Sönderjylland och fick fläckstek och potatis, tog ensam hela fläcksteken på sin tallrik. På husmoderns förlärdade fråga, om han inte ämnade äta potatis till, svarade han: Tack, kött är nog gott till mig, därmed menande att de andra kunde få det som bättre var, nämligen potatis och gröna ärtor! Jag tänker ofta på detta när jag ser de stora rågade köttfäts som bäras in följda av ett litet tefat eller en liten skål potatis...

Estrið Falberg-Brekkan.

Herrsättra Internatskola

för flickor, Carlberga, 2 km. utanför Södertälje, i vacker, hälsosam trakt, mottager begränsat antal elever på flickskolans alla stadier. Skolan står under K. Skolvärdens inspektion. Normala skolkompetens. Moderna metoder. Individuell undervisning och omvårdnad. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte. Nybyggnad med bl. a. modern, ljus gymnastiksal, slöjd och sjukrum. Terrängen lämpad för stål-kande friluftsliv. I skolan mottagas gärna barn till åttandessvenskar, då tillfälle kan beredas att kvarnastna under ferierna. Högsterminen börjar den 10 sept.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Tej. Södertälje 2 53.

Hans bror kunde vid ett och ett halvt års ålder med tydlighet uttala följande främkska ord: Politisk, ihald (högster), Framskr (vånster), Bolsjar (kommunist), vem som undervisat honom, vet jag inte, sannolikt hela det myller av två-tre åringar, som alltid hängde omkring hans barnvagn i våras... Eller kanske hans vän, Guille, ty Guille, som av Jakob sjökaptan, är liksom hela sitt folk en ivrig politiker, som hela vintern förgäves försökt omvända min ovetande gata till den rätta tron, d. v. s. före jul: socialismen, efter tingsupplösningen (då socialisterna och kommunisterna skildes åt) kommunismen. Men den goda Anna-Kristin är som de flesta flickor en hängiven högreman, dels därför att hon tror att det är Gudi behagligt, dels för att det ju torde vara det riktigaste, då alla »de fina» höra till den riktingen. Att hon förnekar sin av-stämning, tänker hon inte på... Men Guille är ju bara dva årt, vore han tjugo kunde han lätt göra en proselyt...

Sommaren håller i sig, man arbetar från arla morgon till sena afton med höet. Söder och öster och väster om vårt hus utbreda sig väldiga tunn, som ännu för tio-femtton år sedan endast voro myrar, som ingen människa tänkte på att odla upp. Grobröstad, där vi bor, lantrbrukssällskaps försöksfält, som för tjugufem år sedan låg i Reykjaviks ytterst utskjut har nu kommit orövkändarna nära storstad, tvenne utskadde gator komma att skära mitt över det heta, där vi nu dväljas, hela den med möda kultiverade stora trädgården blir inom kort förvandlad till gator och byggnadstomter. Det skär en i hjärtat att tänka på att det denna vackra oas skulle försvinna, en utlösning har svårt att förstå, att man i detta på växtlighet så förtorliga land har rått att mista frodiga buskar, efter isländska förhållanden höga träd och tusentals vackra blommor, och få stengator och stenhus med stenstaket omkring i stället.

Här öro väldiga marker med potatis och kålrött, tåliga sorter, som aldrig slå fel och giva utomordentligt rik avkastning — vetenskapen har fått lov att vara med alltifran början. Men på andra sidan vägen går man alltfjämt på att odla på det gamla sättet: man sätter små potatis mycket tätt på höga uppkastade jordval — alltså: blir det ett torrt år, så är man viss på att det torkar bort allsammans, i varje fall bli skörderesultaten ytterst klena: små få potatis.

Men man är konservativ och ser med misstro på nymodigheter i odlingsväg, inte så i fråga om kläder! Rådsior, sallad och spenat står föruxet och vissnar här inne i trädgård, ännu betraktar isländarna grönsaker med en viss misstro. Jag såg på båten en av präster-na med mycken försiktighet avsmaka en liten tomatiska, varpå han flyttade skånen med tomaterna ett långt stycke ifrån sig. När jag bad honom råka mig gur-korna och frågade honom om han inte ville taga fört, svarade han: »svevy, svevy», det är: »nej, jag kattens», om inte är värre.

Köttet är ännu alltfjämt A och O för isländaren, åtminstone på landsbygden. Man kan också lägga mer till proportionen mellan kött och potatis vid måltiderna här. Det är alldeles omvänt emot hemma i Sverige. — En isländare, som tog plats på en gård i Sönderjylland och fick fläckstek och potatis, tog ensam hela fläcksteken på sin tallrik. På husmoderns förlärdade fråga, om han inte ämnade äta potatis till, svarade han: Tack, kött är nog gott till mig, därmed menande att de andra kunde få det som bättre var, nämligen potatis och gröna ärtor! Jag tänker ofta på detta när jag ser de stora rågade köttfäts som bäras in följda av ett litet tefat eller en liten skål potatis...

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Estrið Falberg-Brekkan.

Advertisement for a cooperative, featuring a photograph of a woman's face and the text: 'nu, när du ska gifta dig, vill jag ge dig ett råd. Hus-hålla väl, ty ekonomin är hemmets hörsten. Jag handlar ju sen många år kooperativt. Och det har jag haft stor nytta av. Först och främst har jag gjort direkta besparingar i form av goda varor till låga priser. Och dessutom har jag fått en bra slant över i återbärning. Den har jag i all tygheit samlat och för en del av den köpt din utstyrelse. Följ mitt exempel: gör pengarna dryga — köp kooperativt'

Eldbegängelsen

vinster med varje dag erkännande i allt vidare kvantitet som den bästa formen för förvandlingen av de avlidna stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas svöggriftern 4 Svenska Eldbegängelseföreningen (S. E. F.) Stockholmsavdelningens Byrå, Svevägen 25, 2 tr. (Hiss), vid personligt besök eller pr telefon. Norr 22 80, vardagar kl. 10-4, Lördagar och helgdagstjänar kl. 10-2. Inträdesavgiften är 10 för begravningskassan inkrävna 5 kronor, för andra 10 kronor. Årsavgift förekommer icke. Föreningen utge, egen tidsskrift »Sjötans», omfattarlig för alla eldbegängelsevännar. Skickas franco. Kl. 1:50 pr betäck.

Drunkning i stridsvimlet.

En anklagelse av Romain Rolland.

Romain Rolland har i hela sitt liv strävat efter en förening mellan de två stora fiende-bröderna Frankrike och Tyskland. Nu har han kommit därhän att han fruktar denna förening, och med misstro ser de försök till närmanden som göras mellan den tyska storindustrin och den franska finanserna. En tysk-fransk förening under nuvarande system kunde endast betyda, säger han, en sammanslagning av kapitalismens krafter mot Sovjetunionen. Skulle det komma till en uppgörelse mellan de två olika världarna, så kommer han för sin del att ställa sig på Sovjetunionens sida. Han gillar den icke i allt, men den representerar vår tids heroiska försök och starkaste förhoppning för framtiden. »Om Sovjet försvunne, skulle icke Europas framtid intressera mig mer.»

Den process som fört den sjuklige och åldrande diktaren dit hån att han deklarerar offentlig om sin plats i en kommande strid, tecknar han själv i en artikel i Nouvelle Revue mondiale. Den är skriven som svar på en direkt uppmaning från intellektuella pacifister att arbeta för Paneuropa. Han talar om hur han intill krigets början var duperad av den demokratiska fasad som de imperialistiska och kapitalistiska staterna satte upp omkring sin politik. Men då föll fjällen från hans ögon, och nu ser han vilka som ha makten och verkligheten bakom fraserna. Han anklagar de intellektuella för att inte också ha blivit klarseende som han i tid och för att ha tjänat imperialismen med sin predikan av den nationella heroismens och offrets skönhet, när de borde ha manat

Villaspekulanter

Vid köp av villa i *Äppelviken, Alsten, Nockeby, Smedslätten* eller annat samhälle, vänd Eder med förtroende till oss. **BALDERS FASTIGHETSBYRÅ** Höglandsgator 10, Alsten. Telefon: Alsten 10 00 & 11 00

Maizena Nährsucker

det berömda preparatet för mag- och tarmsjukdomar, i paket à ½ kilo à 1 Kr. pr paket.

Ordr till landorten mot postförskott.

Arvid Nordquist H.A.B.

Kungl. Hovleverantör, Stockholm.

till uppror mot krigsledarna och arméernas förbrödning på slagfältet. När de nu vilja stödja den paneuropeiska rörelsen, äro de fortfarande duperade, menar han, och göra sig icke reda för vilka grundliga förändringar som måste ske, vilka offer som måste göras icke minst av Frankrike, innan ett Paneuropa kan byggas upp, som blir något annat än en kapitalistisk trust mot Sovjet och ett betryggande av de imperialistiska världena.

Det är underligt med denne fransman som står så påtagligt utanför — icke stridsvimlet mer men — Europa. Han har liksom förflyttat fästet för det hopp ingen kan undvara, så länge han är verksam, från Frankrike först till Europa och nu från Europa till Asien. Man ser nu hur nära förbunden hans utveckling är med hans studier av de asiatiska kulturerna vilka den erövrande vita rasen inte förställt tillgodogöra sig men, menar han, lyckligtvis icke heller kunnat förstöra. För honom ligger Europas enda möjlighet till räddning i att det öppnar sig för att låta sin torra jord betraktas av dessa rika skatter.

Det är inte alls svårt att förstå och sätta sig in i hur Romain Rolland kommit till detta ställningstagande, mer än en följer honom eller går åt samma håll på egen väg. Vad som megra förvånar här och ger att tänka på är det att hans deklaration förefaller som talad ut i ett uppslukande larm, där ingen hör på. En diktarets lyringsord förklarar. Han och hans kamrater stå utanför möjligheten att påverka utvecklingen i den hektiska situation som nu råder. Det är som om en diktare även sedan han blivit politisch aufgeklärt ändå icke kunde bemästra den form av mänskligt spegelfaktori och därskap som nu genom det ekonomiska systemet regerar och utarmar folken. Han förklarar högtidligt hur han skall ställa sig i ett givet ögonblick av strid på en given plats, och så får man därunder den föreställningen att han kanske icke ens kan få reda på, när de avgörande ögonblicken äro inne eller var frontlinjen går. Striden kan vara avgjord då diktaren rycker ut till kamp!

Världen känner väl det, efter den inte lystrar. Men om litteraturen är så bakom nu, så beror det väl på att den icke på sin önskedag, sin ödesdag var på post.

Vad som inte stod i protokollet.

Alla känna vi det gamla ordspråket om hur människan spelar men aldrig rå. I tre år har underberedandet planerat att resa till Fogelstadförbundets möte. Varje vår har jag arbetat ut mitt inlägg i diskussionen och — ja, jag har ej kommit med. Mitt bidrag till debattarna har aldrig kommit till stånd och slökörad och missmodig har jag gått här hemma och tänkt mig allt det livliga och trevliga och vettiga som gått av stapeln vid midsommar vid Fogelstad. Hur det gått bra utan mig, hur det kanske gick bättre. Barnsig och äregriig är människan så länge hon lever. Oumbärlig är ingen annat än för sjukdom och olycka. Dessa trogna svenner måste ha människor att laborera med. —

Det är en sak som jag varje år skulle velat haft debatterat på Fogelstadförbundets möte.

Ett förbund förpliktar. Minns det! Jag vill säga det innan jag kommer med mitt förslag. Ett förbund förpliktar.

Jag vill då påminna vilken viktig länk en tidning är inom ett förbund.

Vi har dock en tidning, en kvinnotidning till på köpet, där alla ting, alla företeelser i livet, i skendekt kan diskuteras lidelsefritt och sakligt. Eller den som så vill: med lidelse och även osakligt.

Det är Tidevarvet.

Vi i Fogelstadförbundet har inte tecknat under några stadgar eller teser, vi äro fria människor, fria att vara vad som helst, som *inle gån baklänges*, men en sak bör stå klart för oss och bör stadfastas varje Fogelstadsmöte, att vi bör allesammans arbeta för att den tidningen blir spridd.

Av erfarenhet vet jag att man kan göra mycket som enskild för att sprida en tidning.

Om t. ex. varje Fogelstadförbundare skaffar en enda prenumerant så blir det ett strålande resultat. Underreknad bör i urskojen och har skaffat både tio och tjugo prenumeranter, så kom intet och säg att det inte går. Skulle Tidevarvet t. ex. få lov att läggas ned så tillåt mig fråga: var skulle de vettiga fria och konventionlösa kvinnorna då skriva? Var skulle dessa duktiga läkare, advokater, pedagoger, få lägga fram sina erfarenheter och synpunkter; ty det är väl ingen som tror att dagpressen står till tjänst för annat än det som är behagligt eller sensationellt eller mannamodigt?

Tidevarvet är en kvinnotidning av högsta rang, erkänd i synnerhet i utlandet. Vi bör göra allt för tidningen, och just därför att det ej står skrivet i stadgar bör vi göra det. Det är solkraft. Vad som är solkraft behövs ingen lagparagraf på. —

Det var detta på ett ungefär jag ville ha sagt på Fogelstadsmötet. Jag vill även påpeka att de flesta av våra arbetstidningar ofta citeras och sätter värde på tidningen Tidevarvet. Men — det dröjer nog länge ännu, innan vi alla är en stor familj. Därför bör var och en i sin stad göra sitt till den samfälliga lyckliga lösningen.

Helga Martinsson.

VEGETARISKA RESTAURANTEN

Teatergatan 6'
Direktion: S. A. R. A.

Vad sker i Tyskland.

Midsommar 1931 jubilerade hela världens press med Hoover-moratoriet och förklarade: »slut på krisen i världens näringsliv och slut på tidens elände!» Men knappt två veckor senare kommo de första katastrofundererrättelserna ifrån Tyskland.

Förutsättningarna för den nuvarande situationen.

Ingen har en riktig föreställning av det som verkligen hänt. Om också tidningarna i hela världen inom dessa tolv års av den tyska republikens existens berättade tillräckligt mycket om kabinettsändringar, om arbetslösheten och de partipolitiska svårigheterna i Tyskland, så fanns för världen ändå ett begrepp fastställt: »Republiken Tysklands i själva verket är det så att den republik som utropades november 1918 i Tyskland redat då har döden inom sig, eftersom denna republiks skapare, det socialdemokratiska partiet, redan i början delades i två läger: det socialdemokratiska och det kommunistiska. Detta var den innersta orsaken till den sammanstörtning vilken vi nu kunna iakttaga.

Eberts, Rathenaus och Stresemanns död voro inom de nästföljande två åren de tragiska händelser i Tyskland — tragiska för den republikanska riksförvaltningen. Genom Eberts död ställdes Hindenburg vid republikens spets — en människa, vilken sofrade sig för sitt folks plikt, men är han av hjärtat i stånd att förestå en republik. Hindenburgs väljande var en klar seger för de nationella partierna i Tyskland. — Den andra — mordet på Rathenau. Hans död var inflationens början. An en gång tycktes det som om Tyskland finge en man vid spetsen som var värd att kallas en politiker: Stresemann. Men också Stresemann dog efter att ha fullbordat frigörandet av Ruhr-området, och efter att hava rest till Locarno. — Och härmed var det slut med Tyskland.

Den efter Stresemann följande regeringen Brüning förde riket till avgrunden med den oförsvarliga s. k. aktivistiska yttre politiken. Den lät folket genomgå ett sådant elände, som det nog aldrig förtur har hänt ett folk av miljoner människor. Regeringen Brüning — Brüning själv är medlem av det katolska centerpartiet, den katolska industrins parti —

arbetade fr. o. m. första ögonblicket i Hugenbergs anda; då för tiden behövde den Hugenbergs och Hitler. Och därmed skapade regeringen detta, som idag såsom nationalsocialistiskt parti översvämmar riket med sex miljoner väljare.

Det tragiska härvidlag är ej att en katolsk rikskansler står för Tyskland — det tragiska är vänsterens fruktansvärda partisplittning. Det socialistiska partiet, vilket ännu 1928 kunde förfoga över de flesta röster, har nu ej längre några medlemmar yngre än 30 eller 40 år. Tysklands ungdom visar det socialdemokratiska partiet ifrån sig, ty det svek under alla år som den tyska republiken existerat — det gick med på byggandet av pansarkryssaren, höjandet av skatten och nu nödförordningarna — utan att försöka göra något däremot. Arbetarungdomen går åt väster till kommunisterna. Och den proletariska medelklassens ungdom slår sig ihop med national-socialisterna.

Hoover-moratoriets innebörd.

Och nu kommer jag till de sista veckornas händelser. Midsommar förkunnade Hoover sitt moratorium: Tyskland skulle under ett år ej betala skadestånd. Det nästa meddelandet var, att Frankrike ensamt ej var med hjälp. Samtidigt sades det att den sista nödförordningen av den 5 juli 1931 fortfarande skulle existera trots denna betalningspaus av ett helt år. — Och helt plötsligen reste chefen för den tyska riksbanken, d:r Luther, till England och till Paris för att, som det sades, taga upp nya låne-miljon-krediter, eftersom Tyskland i trots av Hoovers moratorium stod inför ruin. Han kom tillbaka

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 52 " " 335 09

Davidsons möbler

St. Eriksplan 15
talar för sig själva
i stil som kvalité.
Replik vår utfästelse i 3 månader.
DAVIDSON på Norr.

V I S T Å T I L L T J Ä N S T

Ateljé myran
Modeskola
Biblioteksgatan 12, 4 tr., hiss
Telefon 94 38
Kurser på längre eller kortare tid i all slags sömnad. Kursen börjar den 1:a septemb.

BLOMSTERHANDEL
Blomsterhandeln
7 RUNEBERGSGATAN 7
Telefon 106 43.
Innehavare: ANNA NILSSON
Elev av Gunnar Spångbergs Hovblomsterhandel.
REKOMMENDERAS

BRYGGERIER
Måltidsdrinkat — Det bästa
Pröva det! Begär det hos Eder varuleverantör, eller ring
KUNGHOLMS BRYGGERIET
Kh. 69 12 — Automatl. 50 69 12.

FÄRG- OCH SJUKVÅRDSAFFÄR
G. H. Gustafssons Färghandel
Hornsgatan 100 (hällplats Ringvägen)
Söder 318 68 — Söder 148 45.
Stor sortering i sjukvårdsartiklar.
Filialet:
Folkungagatan 140 — Erstagatan 23
Brännkyrkagatan 96.

FÖRGYLLERI
Ph. Kjellberg
Förgylleri och Ramverkstad.
Norra Smedjegatan 34. Tel. N. 17 87.
Omformgillning och reparationer av såväl Ramar som Möbler.
Inramningar. Handskurna, patinerade rammar. • Billiga utställningsramar.

HOTELL
Hotell o. Pensionat Esplanade
Blaschegatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (växel)
FREDRIKSHOVENS PENSIONAT
Fredrikshovsgatan 10. Tel. 739 46, 791 74.
Även **Hälsögårde pensionat, Skäråstra**
Tel. Skäråstra 4. • REKOMMENDERAS.
Modern, trevliga rum • Billiga priser.
FRU ANNA FAHLSTRÖM

Lucks ReklamHäffe
MASKINMÄRKNING
Har Ni märkt?
Maskinmärkning, hälsom, plissering, knäppål, stoppning och fällning av duktyger utföres väl.
Elin Madéns Märkningsateljé.
H. K. H. Konparitens Hovrentier.
14 Hezelög., liv. Brunkeh.örg. Tel. N. 11905.

SKOMAKERI
Gå ej över än
utan ring till en förstklassig Skoreparationssverkstad, så himta vi och hemända.
A. B. KEMBEL
Nybrogatan 81. O. 87 50.

SKYLTLAR och SKYLSTÄLL
SKYLTLAR alla slag. **Ljusreklamer.**
Moderna Skyltdockor.
Butiksinnredningar, Skyltställ.
A.-B. Svenska Reklam- & Skyltfabriken
Atlasgatan 5, Stockholm. Tel. N. 33445

SLIPERI
KNUT SUNDRSTRÖMS SLIPERI
ODENGATAN 36. Tel. Norr 22062
Utför all slags slipning.
Förtening emottages. Reparationer av läs och nycklar m. m.
Arbetet utföres noggrant o. till billiga priser.

Svaghets-
K. F. N. F. I. D. Z. A. N.
Skapa en värld. Helt nytt i sin. 10 00 2000.

TAFETSERARE
Omstoppning av möbler
och madrasser, mattpluggning
och rensning efter vil och billett.
H. R. JOHNSON, Döbelngatan 21
Telefon 31 05

TRIKÅAFFÄR
TRIKÅBODEN
ELLA ANDERSSON
7 BORGMASTAREGATAN 7
Tel. Sö. 389 58.
Triklunderkläder, Sybehör, Strumpor,
Handskar, Vantar m. m.

Z. E. A.
ZETTERGREN'S ELEKTR. AFFÄR
Björgerjarlgatan 105 • vid Frejgatan
Tel. Sva 186 58.
Allt för det elektriska — Damsugare
och golvborstar uthyras.
RADIO — FOTO — GRAMMO-
FONER — SKIVOR

Ännu ett inlägg om "Kvinnans uppror".

Att väcka kvinnomassorna till uppror mot deras sexuella inständighet är förvisso en vällovgig gärning. Först med en revolutionering av tanken beträffande dessa sekelgamla pinotings, som majoriteten människor i gångna tider säkerligen aldrig självständigt prövat, kan vi komma till livsro och livsglädje på denna punkt.

Alla män, som undér de senaste trettio åren börjat grubbla över saken, ska med glädje hälsa kvinnornas försök att kämpa sig ut ur isoleringen. De har sedan länge insett, att denna kvinnans lösgörelse ur den sexuella avskildheten är den enda förnutiga, etiskt bäkräftiga metoden att lösa deras eget sexuella problem.

Men de har också sedan årtionden haft klart för sig, att ingetdera könet kan lösa sitt sexualproblem utan samförstånd och samarbete med det andra. Det förefaller oss därför psykologiskt att ge »kvinnoupproret» i viss mån en frontinställning mot mannen.

Barriakaden går inte mellan könen utan mellan traditionen och den nya livssynen, och på traditionens sida står det säkerligen lika många kvinnor som män. Att förklara den traditionsbundna livssynen och livsföringen som blott och bart eller huvudsakligen ett ut-

flöde ur mannens sexuella mindrevärdighetskomplex synes mig på ett par tre punkter bortse från historiska fakta.

Det första är, att i relationen mellan man och kvinna kvarlever ännu, mer eller mindre atavistiskt, tillstånd, som går tillbaka till primitiva tider, då rollerna i förhållandet mellan man och kvinna bestämde av den fysiska styrkan. Med männens dominerande ställning i kampen för tillvaron följde automatiskt deras dominerande ställning i sexuallivet.

Det andra är, att kvinnlig frigriditet alldeles inte kan tillfredsställa de förklarar som en yttring bara av männens »storartade lista». Hos nordiskt-germanska folk är denna frigriditet högst antagligen en jämförelsevis sen företeelse, en följd av den orientalistiskt-kristna förkunnsen, att könsungänga är synd, en uppfattning som den förkristna tiden ingalunda hyste. De där tre orden » synd avlad» och andra liknande, som kyrkofolket lyssnat till i århundraden, bär större skuld till den kvinnliga könlösheten än någonsin all manligt kynstyns egoism. Den vända, som denna orientalistiska förkunnsen åsamkat vår ras, är helt enkelt omätlig.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att det i diskussionen om hitförande ting aldrig tillräckligt framhålls, att det är älskvärda, bil-

Söderhavsfilm.

»Söderhavets fagreste flicka Reri var förklarad i tabu, d. v. s. förbjuden till älskas och älska, men det kom en man som trotsade allt — — — Detta visas

dade, hyggliga, anständiga kvinnors frigriditet, som i stor utsträckning vidmakthåller prostitutionen.

En tredje sak bör också tagas med i räkningen. När i gångna tider männen och samhallets kompakta majoritet reagerat mot enstaka etiskt högstående kvinnors försök att resa sig mot det sexuella tvånget, har de letts bland annat av omtanke om barnet och familjeiden, som för dem varit den enda tänkbara ekonomiska grundvalen för ett nytt släkte växt. — Den medicinsk-tekniska vetenskapen och nya ekonomiska villkor har omdanad eller är i färd med att omdana förhållandena, och därmed kan och bör komma en ny syn och en ny grund.

Det är mellan den nya livssynen å ena sidan och primitiviteten och orientalismen å den andra, som frontlinjen skall gå. Vi män och kvinnor har inte råd eller rätt att sätta ord- eller teoriskrankor emellan oss. Vi behöver alltför väl varandras hjälp i den gemensamma kampen mot traditionen. Det är mot de sekelgamla tankarnas tvång, som behärskar båda könen i samma grad, som den moderna kvinnan bör rikta sitt uppror.

T. Hilding Svartengren.

för närvarande på Olympia, och filmens namn är Tabu.

Helt visst räknar man inte fel i Hollywood, då man spekulerar i Söderhavets romantik. Flykten till Söderhavets palmvittande går med deras (åtminstone enligt hollywoodska etnologen) friska, vackra, bekvämlösa människobarn, som lättjefullt anamma naturens överflöd av fisk och frukt och tillbringa sin huvudsakliga tid med att bada, älska, dansa och bekransas varandra — Flykten till detta sövande paradiset är den andligt rotlösa nutidsmänniskans flykt från det mekaniska arbetet och oron för framtiden. Och då man lägger an på sentimentalitet, visas samtidigt ett par tragiska prov på den vite mangens inkräktade och ex-ploaterade av pärfrikarnas arbetskraft. Märk väl: detta är inte samhällsopposition, tvärtom, det flyttar kampen mellan förtryckare och förtryckta till andra sidan jordklotet och ger publikens eventuella sociala kritiklust en absolut ofarlig säkerhetsventil.

F. W. Murnau, som stått för regin, utmärkte sig i allmänhet för pittoresk-miljöskildring med en färlig dragning åt det söta. Så även här: hans livs sista film överflödar av yppiga, delvis mycket vackra, polysensiska naturscener och livfulla, roliga bilder av folkfester, båt-färder, krogscener och »gemensambads-bads», interfolierade med några otiska kullsmåskensnätter. Mot spelat däremot är ingenting att invända: grace och skönhet präglar den unga flickan, naiv omedelbarhet den unge mannen, och den gamle gubben, som straffar dem för deras brott mot gudarna, är en förkroppslig av den fördomsfulla, glädjeförstöende seniliteten.

Det är, som man ser, den amerikanska filmens jungfru, mönstergosse och puritanska sens moral, men de unga »!a inte vararna». Det lyckliga slutet moral får här visa en högre princip i filmindustriens merkantill-konstnärliga kodex, nämligen att ingen religiös åskådning bör kritiseras, hur absurd den än är.

N. B.

Vår Bostad

Den absolut mest lämpliga enrumsmöbelen för Eder är vår modell

P. M.

bestående av Byffé, komb. Skåp, ovalt Bord, 4 st. Stolar och 2 st. Fåtöljer av ek med pol. björkfylln. Ett gediget mod. utförande. OBS! Det låga priset 628 kr.

Se den i vår utställning.

Kredit kan ordnas.

Pettersson & Mentzings
Möbelaffär Gamla Brogatan 17

Liberty

Birgerjarsgatan 44 • Telefon 9344

Specialité:

Belysningsarmatur och lampskärmar i pergament.

Skisser utföras kostnadsfritt.

Originella presentartiklar.

Handarbetets Rit- & Mönsteraffär

Biblioteksgatan 9 • Tel. N. 6945

Alla slag av material som tillhör en välorderad Tapiseri-
affär ständigt på lager, såsom:
Silke, Garner, Linne m. m.
Ritningar och monteringar
utföras väl och billigt.

Hydrox

ger Eder vackra, tvättbara,
hygieniska
parkettgolv.

Ring oss för närmare
upplysningar.

A. B. HYDROX
Tel. 61 01.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid
10-12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4
e. m. Postgiron 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:-, halvår kr. 3:-,
kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 09.

ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931
Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A. B.

till Berlin utan de önskade krediterna, och om igen berättade hela pressen om »Frankrikes brottliga politik» i stället för att hjälpa Tyskland kräver det politiska garantier. — Bedyelsefullt var Amerikas hållning vid denna kreditaktion. Tyskland hade nämligen, med tanke på det Hoover förkunna moratoriet, vänt sig till Amerika med bön om hjälp, och denna gång teg Amerika. Enbart detta tiggande bevisar redan tillräckligt U. S. A:s ställning och samtidigt bakgrunden för detta världsuppsakande moratorium. Där franns inget annat än fruktan: »om det i Tyskland fortsätter på detta vis, kommer fascismen; då förfaller vårt i Tyskland investerade kapital; därför måste Brining få hjälp, och Tyskland måste saneras...»

Har Tyskland nu verkligen sanerats genom detta moratorium? Redan en lång tid innan offentliggörandet av Hoovers moratorium började i Tyskland en kapitalflykt, som bortdrog hundratals miljoner till utlandet. Redan länge hade Schweizbankerna vägrat att taga emot mer tyskt kapital. Hårtill kommo uppsägningar av utländska krediter av oräkneliga miljoner.

Men allt detta hände verkligen inte så plötsligt att ingen hade en aning därom! I den tyska handelskamrarnes meddelanden klagades sedan flera månader därefter. Redan i slutet av juni 1931 talades det i alla bankföretag om att Danatbanken (Darmstädter- och Nationalbank) ej längre kunde existera. Överallt kändes det finansiella sammanbrott — blott i Tyskland visste man inget därom.

Då plötsligen kungör Danatbanken att den ej längre kan fortsätta med utbetalningarna. Och för att förebygga panik och den förtvivlade och upprörda folkmassans uppror, beslutar sig regeringen för att stänga banken — men blott för en s. k. bank-holiday.

Tills idag har Danatbanken ej öppnats igen. Den tyska regeringen förhindrar att det hämtas svårfortjänta pengar ifrån banken, ifrån sparbanken. Man får *in*-betala, så

såga plakatet; men staten förhindrar utbetalningen så vida det ej är fråga om arbetslöner.

Ser man bakgrunden för regeringens handlande så kan man blott misstro den: *det var nödvändigt att på alla sätt bevisa det tyska folkets nöd — för maktpolitiska och finansiella intressens skull. Detta har uppåtåt! Herrarna själva ha härigenom ej lidit nöd.*

Privatförmögenheter.

Låt oss en gång se på förmögenhetsfiffrorna av blott de 2,000 tyska efterriggs-miljonärerna. Bland dem finna vi storiindustri (Fritz Thyssen, Otmär Strauss, Otto Wolf) med var sina 50 miljoner privatförmögenhet; bankirerna Jacob Goldschmidt (chef för Danatbanken), Mendelssohn, Warburg o. s. v. 50 miljoner var; Tidningsägaren och chefen för de nationella, Hugenberg med 50 miljoner kapital (vi fränse nu sådana som exkejsaren, Krupp etc.). Dessa äro de nationella ledare i Tyskland. Och om man läser dessa siffror begriper man kanske Frankrike som alltid och om igen ställer sig på den ståndpunkten att Tyskland kan betala. Kanste vore det rikigare att säga, ej Tyskland — det tyska folket är till den grad eländigt och utfattigt, att nog ingen kan göra sig en föreställning därom — men detta kotteri av tyska industriella, bankmän, tidningsförläggare och f. d. prinsar m. m.

Rustnings- och militärbudget.

Men Frankrike ser ännu mera än blott detta. Frankrike ser också det s. k. avrustade Tysklands militärbudget. Detta Tysklands, som inga pengar har. När man t. ex. läser i riksvärnets budget att Tyskland betalar 180 miljoner mark för »underhåll och förnyande» av vapen och redskap — samma summa som Frankrike betalar för samma ändamål för en mångdubbel större här — då blir man nog fundersam.

Inför den tyska skattebetalarens överansträngning genom de nyaste nödförordningarna är det intressant

att samtidigt kasta en blick på rikskassans överansträngning genom officerspensionerna för den gamla och nya hären. Där finnas varje år omkr. 24 miljoner mark upptagna för pensioner för 1856 f. d. ministrar och generaler. 136 generaler erhålla om året omkr. 17,000 mark var. 279 generallöjtnater omkr. 14,000. 843 generalmajorer mellan 11,500 och 14,000. Den f. d. kronprinsen får, utom sin privata förmögenhet, 24,000 mark militärpension om året. Och alla f. d. krigsministrar omkr. 25,000 var per år, o. s. v. Och så det följande är intressant: riksvärnet pensionerar varje år i genomsnitt hälften av generaliteten, och betalar för dessa mellan 10- och 15,000 mark var om året. Hårtill komma flera hundra ministrar av föregående regering, statssekreterare, f. d. höga ämbetsmän etc.

Skadeståndsbetalningarna och Frankrikes hållning.

Den nationella oppositionens ledare i Tyskland ha alltid påstått att Tysklands fattigdom kunde härledas av skadeståndsbetalningen. Nu visar det sig att i det ögonblick då det genom Hoovers moratorium erbjudes ett års paus för betalningarna — följden blev Tysklands sammanbrott. Således tyckas skadeståndsbetalningarna ändå ej bära skulden därtill. De hava ju heller aldrig betalats. Tyskland har betalt reparationer med de utländska valutor, vilka de erhöi såsom lån ifrån utlandet och för vilka det skall betalas ränta in i all evighet. Men om man skulle tro pressen, den tyska och hela världens press, bär Frankrike skulden för Tysklands sammanbrottande. Men kan det egentligen förundra oss att Frankrike, den s. k. arvfienden, landet mot vilket hela krigs- och hetspropagandan av de tyska nationella riktas, kräver garantier, då Tyskland, d. v. s. dessa samma hetsare och nationella, fordrar en kredit av hundratals miljoner? Kan Frankrike förlänta sina medborgare att placera pengar i Tyskland utan att det finns en garanti därför att inte en

eventuell högerdiktatur konfiskerar dessa pengar en gång i framtiden och ej erkänner denna skuld?

Nödförordningen.

Regeringen Brünings nödförordning nedsatte de mindre ämbetsmannana — och anställda lönar för andra gången inom tre månader. Den nedsatte också arbetslöshetsunderstödet ifrån 9 mk. till 7 mk. per vecka. Men den vägade ej röra vid inkomster över 1,000 mk. per månad, eftersom det befaras att dessa högre inkomster vid en ny skatteökning skulle flyttas till utlandet! — Ej heller regeringens finans skrivna nödförordningar och lagar angående kapitalflykten kommer att de förmögnarna och ägande, ty deras kapitalflykt går ju i »egna utländska filialer». *Det finns en pengarnas mask, vilken växer ut över lagen.* Men det finns också på den mänskliga skalan en eländets hjälplöshet vilken förhindrar miljoner människor att blott gripa ta om vad lag och rätt beviljat dem: husrum och bröd. Regeringen Brünings har med »aktivismens politik» lekfullt handskats med en gnista som tändes till en jätteeld, en brand, som griper omkring sig, varje timme, var dag, och som den ej längre kan släcka.

Vad skall ske?

Vad kommer att hända? frågas det. Och det frågas vidare: *kommer fascismen?* Svar: *den har kommit; början därtill finns; och denna början är garantin för dess växande.* Man frågar vidare: *kommer en ny inflation?* Kanske. Ty det finns många som öppet propagera den; såsom Hugenberg och många stora industriidkare. Eller de vilka hemligt förbereda den.

Man frågar vidare om den s. k. framtiden: *skall slutet bli kommunism?* — Låt oss ha det fullkomligt klart för ögonen: högerdiktaturen väntas varje dag i Tyskland, såvida den inte redan nu — officiellt — finns till. En vänsterdiktatur måste bli följden!

George L. Wulff.
(Eftertryck förbjude.)